

A - Ošetřování včelstev s důrazem na prevenci proti škůdcům a nemocem

Období	Termín	Činnost	Proč
Plné léto po vytočení medu	ca. první polovina července	zakrmení alespoň 5 kg cukru a následně aplikace Formidolu zúžení česna	včelstva nesmí hladovět, oslabila by se zimní generace, bývá málo snůšky ošetření účinkuje proti varroáze i proti nosemě ochrana proti loupežím
Podletí	po sklizni žita červenec, srpen	diagnostika spadu více než 2-3 roztoči denně aplikace Formidolu, nad 3-5 roztočů aplikace Gabonu odstranění posledního trubčího plodu a krmení	ochrana líhnoucích se dlouhověkých včel pokud není velký spad roztoče není důvod včelstvo zatěžovat případné léčení ochrání jak naše včelstva tak včelstva sousedních včelařů
Podzim	září před podzimním ošetřením	podzimní prohlídka odebrání krajních plástů vkládání česnových vloček - myši	zjištění síly včelstva, eventuelní spojení zajištění větrání v úlu a snížení rizika plesnivění krajních plástů
Podzim	konec října, listopad, prosinec	povinné podzimní léčení - 3 x Varidol nebo - 2x Varidol a aerosol nebo - 2x Varidol a MP 10 FUM	na podzim (konec října, listopad, prosinec) vždy dle prognózy teplot a v souladu se sousedními včelaři
Zima	po podzimním ošetření	zateplení stropu se zajištěním odvodu vlhkosti (vícenásobné uteplivky, vložené noviny apod.)	zamezení vlhkosti v úlu a zajištění mikroventilace
Zima	min. 10 dní po posledním ošetření	očištění podložek a následně po měsíci sběr zimní měli k vyšetření	povinné vyšetření zimní měli
Zima	po slunovratu 21.12.	nakapání na celulózové prožky, zapálení a zavěšení do úlu	prosinec, alternativně místo aerosolu pokud není včelstvo v zimním hroznu
Zima / předjaří	prvním jarním prolet za letové aktivity včel	první prohlídka - pozorování letové aktivity, pohled přes fólii, poslech	zjištění síly a aktivity včelstva, chování včel, odhalení bezmatečnosti - pak kontrola a spojení se silným včelstvem
Předjaří	teploty nad 15 °C	jarní prohlídka - stav zásob, přítomnost matky, plodová aktivita, zdravotní stav včelstva, vkládání stavebních rámků a eventuálně trubčích plástů	důležitá prohlídka zajišťující silná včelstva pro začátek sezóny
Předjaří	při výsledku rozboru měli vyšším než 3 roztoči na jeden úl a stanoviště	nátěr plodu M-1 AER a fumigace Varidolem	zamezení rozvoje varroázy a doprovodných nemocí před počátkem intenzivního rozvoje včelstev
Včelařské jaro	květ třešně ptačí	rozšiřování - vkládání mezistěn a dalších stavebních rámků, kontrola	využití stavebního pudu, obnova díla, rozšíření prostoru pro líhnoucí se včely, protirojové opatření
Včelařské jaro	květ řepky olejky, jabloní	rozšiřování, tvorba oddělků, chov matek	protirojové opatření, zajištění kvalitních matek pro výměnu
Včelařské jaro	konec květu řepky	první vytáčení	uvolnění prostoru pro další snůšku - protirojové opatření
Časné léto	květ akátu	pokračování vytáčení, výměna matek	uvolnění prostoru pro další snůšku - protirojové opatření
Plné léto	květ lípy malolisté	pokračování vytáčení, výměna matek	uvolnění prostoru pro další snůšku - protirojové opatření
Plné léto a opět nahoru ↑	ukončení snůšky	poslední vytáčení uspořádání plodiště - zemlové plásty, ne panenské plásty první zakrmení	začátek nového včelařského roku, začínají se líhnout zimní dlouhověké včely, které potřebují vhodný prostor a dostatek potravy

B - Přehled nemocí a škůdců včel

Nemoci/škůdci	Období	Projevy	Opatření
Hlad	konec zimy až začátek léta, po vytočení a okamžitém nezakrmení	plásty bez zásob včely zalezlé hluboko do buněk	sledovat zásoby - podzimní prohlídka, přikrmit/podnít na jaře nakrmit hned po vytočení/odebrání plástů
Zima	na jaře prudké ochlazení rychlé rozšíření po otravách	semknuté včelstvo do hroznů vytahování plodu	zateplené úly, hlavně víka, zúžit česno rozšiřovat postupně dle síly včelstva, využít komorovací přepážku
Přehřátí plodu	jaro, léto	včely vysávají plod plod hyne, nebo se líhnou deformované včely	regulace velikosti česna, využití oček vhodná napaječka / vybudovat zdroj vody
Úplavice včel / průjem	konec zimy	těžko stravitelné zásoby přitěžuje nosematóza včely vylézají, kálí na česno, přední stěnu úlu je cítit zápach	řídý cukerný teplý roztok přeložení do čistého úlu, desinfekce jako u nosematózy prevence odběr medovicových zásob
Zácpa (májovka)	březen až září maximum v květnu	mladušky se zduřelým zadečkem vylézají před česno a hynou	řídý vlažný cukerný roztok zajistit zdroj vody a kvalitního pylu
Hniloba včelího plodu	vlhčí a chladnější měsíce jarní měsíce	nezavičkované larvy hynou larvy tvoří kašovitou hmotu, schnou uschlé larvy lze odstranit hnilobný ostře kyselý zápach	kontaktovat veterinární správu dle rozhodnutí spálení včelstev včetně úlů, desinfekce vybavení
Mor včelího plodu	kdokoli během plodování	včelstvo slabne hynou zavíčkované larvy na zavíčkovaném plodu propadlá ztmavlá víčka plod se rozkládá na táhnoucí se kašovitou hmotu larvy vysychají a přilepí se na dno typický klišový zápach	kontaktovat veterinární správu dle rozhodnutí spálení včelstev včetně úlů, desinfekce vybavení
Zvápenatění včelího plodu	od jara do podzimu	včelstva slabnou zavíčkované larvy hynou bílé mumie na dně úlu	přeložení včelstva výměna matky - čistící pud aplikace kyseliny mravenčí - podpora čištění
Zkamenění včelího plodu		z plodu kašovitá hmotu, později chomáčky plísňe uhynulý plod se barví dle druhu plísně	postižené plásty spálit včelstvo přeložit do čistého úlu provést dezinfekci úlu
Virová nákaza včelího plodu	především na jaře	včelstvo slabne, ztrácí zájem o práci, čistotu včely dříve hynou larvy hynou po zavíčkování tvoří pytlíček s tekutinou později schnou do tvaru čínské střevice	napadené plásty vyvařit přeložit do čistého úlu, posílit zavíčkovaným plodem vyměnit matku
Varroáza	celoročně včelstvo slabne úhynů zpravidla na podzim a v zimě	včelstvo slabne spad uhynulých roztočů na dně / podložce roztoči viditelní na otevřeném plodu, hlavně trubčím včely náchylnější k virovým chorobám výskyt poškozených včel	održování metodiky prevence održování metodiky diagnostiky održování metodiky ošetření použití schválených léčiv - přirozených akaricidů - na bázi kyselin, thymolu použití schválených léčiv - syntetických akaricidů
Nosemóza včel	vrchol projevů duben, květen	malátnost, bezletnost, zduření zadečku průjem, kálení na česně i v úle slábnutí včelstva vyšetření při 400x násobném zvětšení nález oválných spor	správná zootechnika - obměna díla, desinfekce, čistota použití léčiva Formidolu vyšetření komerčních chovů matek
Septikémie včel		včely neklidné, bezletné, malátné ztrácejí ochlupení, jsou černé, lesklé	održování správné zootechniky, čistoty přeložení včelstva, spálení uhynulých včel, desinfekce úlu
Zavijeci	vyšší teploty než 8 °C hlavně červenec - srpen	chodbičky v plástech, loučkách destrukce plástů během uskladnění potažení vláknů housenek	plásty umístit s mezerami na vzdušné místo plásty skladovat při teplotách nižších než 8 °C síření plástů v nástavcích/skříních
Včelomorka obecná	nejvíce koncem léta	malé bezkřídle mouchy 0,4-0,7 mm žijí na dospělých včelách a matce larvičky hloubí cestičky ve vosku medných plástů, živí se i pylem	časté odebírání plástů s medem k vytočení použití formidolu
Myši, rejsci	podzim, zima	zbytky díla na podložce, stelivo, aj. vyžrané zásoby	prevence - zúžení česna, česnové kovové mřížky při zjištění škůdce vyčištění úlu, eventuelní doplnění plástů se zásobami

C - Přehled schválených léčiv

Důležité !!! - nejde o návod k použití - řiďte se vždy příbalovým letákem léčiva !!!

Léčivo	Účinnost proti ...	Způsob aplikace	Termín aplikace
Formidol 41	varroáza nosemóza	vkládání desek do úlu	teploty nad 20 °C, mimo snůškové období
Formidol 81	varroáza nosemóza	zavěšení desek do úlu	teploty nad 20 °C, mimo snůškové období
Varidol	varroáza	nakapání na celulózové prožky, zapálení a zavěšení do úlu	na podzim (říjen, listopad), teploty nad 15 °C
M-1 AER	varroáza včelomorka	aerosol - proškolená obsluha nátěr plodu	prosinec na jaře do 15. 4.
MP 10 FUM	varroáza	nakapání na celulózové prožky, zapálení a zavěšení do úlu	prosinec, alternativně místo aerosolu pokud není včelstvo v zimním hroznu
Gabon PF 90	varroáza včelomorka	zavěšení dýchových proužků na kraj plodového tělesa	po vytočení dle diagnostiky napadení červenec, srpen
Gabon Flum	varroáza včelomorka	zavěšení dýchových proužků na kraj plodového tělesa	po vytočení dle diagnostiky napadení červenec, srpen
Apiguard	varroáza	položení misky na horní loučky	po vytočení dle diagnostiky napadení červenec, srpen
Thymovar	varroáza	položení proužků na horní loučky	po vytočení dle diagnostiky napadení červenec, srpen
Apitraz	varroáza	zavěšení proužků do úlu	po vytočení dle diagnostiky napadení červenec, srpen
Apivar	varroáza	zavěšení proužků do úlu	po vytočení dle diagnostiky napadení červenec, srpen
Dany's BienenWohl	varroáza	pokap roztokem přímo na včely	mimo snůšku
Oxuvar	varroáza	pokap roztokem přímo na včely 2x aerosolem s dvoutýdenní pauzou	kapky na podzim/v zime při teplotách venku mezi 5 °C a -15°C aerosol při teplotách nad 8 °C
Oxybee	varroáza	pokap roztokem přímo na včely	mimo snůšku, teploty nad 3 °C
PolyVar Yeloo	varroáza	vložky do česna	po vytočení medu mimo snůšku